

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Wygoda

Protokolant asystent sędziego Bernard Bałazy

po zapoznaniu się z na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 lutego 2020 r., z wnioskiem pozwanego (obowiązanego) z dnia 5 grudnia 2019 r., o uchylenie części postanowienia Sądu Najwyższego – Izby Dyscyplinarnej z dnia 20 grudnia 2018 r. sygn. I DSP 1/18 o udzielenie zabezpieczenia w sprawie z pozwu sędziego K. Z.,

na podstawie art. 148 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., art. 148¹ § 1 k.p.c. oraz art. 734 k.p.c. w zw. z art. 27 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U.2019.825 t.j. ze zm.),

postanawia

ww. wniosek oddalić.

UZASADNIENIE

Sędzia K. Z. wniósł przeciwko Sądowi Najwyższemu pozew o nakazanie dopuszczenia go do wykonywania funkcji orzeczniczych sędziego. W pozwie (w pkt 4) zawarł wniosek o zabezpieczenie roszczenia procesowego w trybie art. 755 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2016.1822 tj. ze zm.) poprzez:

- nakazanie Prezesowi Sądu Najwyższego Izby Cywilnej uwzględnienie Powoda, jako sędziego w tej Izbie w wyznaczaniu terminów posiedzeń i przydzielaniu spraw w izbie Cywilnej zgodnie z ogólnymi zasadami,

- nakazanie Pozwanemu zaniechania aktów skutkujących niedopuszczeniem Powoda, jako sędziego do wykonywania funkcji orzeczniczych w Sądzie Najwyższym Izbie Cywilnej,

- nakazanie Pozwanemu zaniechania wszelkich działań, które skutkowałyby pominięciem Powoda, jak sędziego w wyznaczaniu terminów posiedzeń oraz przydzielaniu spraw w Sądzie Najwyższym – Izbie Cywilnej na zasadach ogólnych, w szczególności nakazanie Pozwanemu zaniechania wyznaczania składów orzekających w Izbie Cywilnej z pominięciem Powoda,

- nakazanie Prezesowi Sądu Najwyższego Izby Cywilnej przydzielenie powodowi asystenta sędziego na podstawie § 70 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 marca 2018 r. Regulamin Sądu Najwyższego (Dz.U.660).

W dniu 20 grudnia 2018 r. Sąd Najwyższy w Izbie Dyscyplinarnej po rozpoznaniu wniosku o zabezpieczenie powództwa K. Z. przeciwko Sądowi Najwyższemu o nakazanie dopuszczenia do wykonywania funkcji orzeczniczych sędziego postanowił:

„I. zabezpieczyć na czas trwania postępowania, powództwo K. Z. przeciwko Sądowi Najwyższemu (o nakazanie dopuszczenia do wykonywania funkcji orzeczniczych sędziego) w ten sposób, że zobowiązać:

1. Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej do:
 1. wyznaczenia powoda K. Z. do składów orzekających (w tym, jako sędziego sprawozdawcę), nie rzadziej niż sędziów Izby Cywilnej, którzy objęli stanowiska sędziego Sądu Najwyższego przed dniem 10 października 2018 r. w sprawach, w których rozprawy lub posiedzenia będą wyznaczane na terminy przypadające począwszy od stycznia 2019 r.
 2. przydzielenia powodowi asystenta sędziego na podstawie §70 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 marca 2018 r. Regulamin Sądu Najwyższego (Dz.U.660);
 3. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w ramach ogólnego nadzoru, który sprawuje nad działalnością administracyjną Sądu Najwyższego, do zapewnienia przestrzegania przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej obowiązku wyznaczania do udziału w składach orzekających (w tym, jako sędziego sprawozdawcy) powoda K. Z., zgodnie z zasadą równomiernego obciążenia pracą sędziów”.

W pozostałym zakresie sąd wniosek oddalił. Postanowienie to uprawomocniło się 4 stycznia 2019 r.

W dniu 5 grudnia 2019 r. pełnomocnik pozwanego (obowiązanego) – Sądu Najwyższego skierował wniosek do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego o uchylenie części postanowienia Sądu Najwyższego – Izby Dyscyplinarnej z dnia 20 grudnia 2018 r. o udzieleniu zabezpieczenia w sprawie pozwu K. Z. zarejestrowanego pod sygn. I DSP 1/18, w zakresie obejmującym rozstrzygnięcie zawarte w pkt 1 ppkt 1 lit. a tegoż postanowienia, czyli w zakresie zawierającym „zobowiązanie do wyznaczania powoda K. Z. do składów orzekających (w tym jako sędziego sprawozdawcę) nie rzadziej niż sędziów Izby Cywilnej, którzy objęli stanowiska przed dniem 10 października 2018 r. w sprawach, w których rozprawy lub posiedzenia będą wyznaczane na terminy przypadające począwszy od stycznia 2019 r”. Pełnomocnik pozwanego wniósł również o wysłuchanie powoda – uprawnionego przed rozpoznaniem ww. wniosku oraz o powiadomienie pozwanego (obowiązanego) o miejscu i terminie posiedzenia niejawnego, na którym miałyby dojść do takiego wysłuchania. Ponadto, ww. pełnomocnik wniósł o uzależnienie rozpoznania ewentualnego wniosku powoda o wszczęcie postępowania mającego służyć egzekucji postanowienia Sądu Najwyższego – Izby Dyscyplinarnej z dnia 20 grudnia 2018 r. sygn. I DSP 1/18, o udzieleniu zabezpieczenia w sprawie z pozwu zarejestrowanego pod sygn. I DSP 1/18 w zakresie obejmującym rozstrzygnięcie zawarte w pkt 1 ppkt 1 lit. a.

Uzasadniając wniosek o uchylenie części postanowienia Sądu Najwyższego – Izby Dyscyplinarnej z dnia 20 grudnia 2018 r. pełnomocnik pozwanego wskazał, iż znajduje on oparcie w treści art. 742 § 1 zd. 1 k.p.c., który stanowi, że: „Obowiązany może w każdym czasie żądać uchylenia lub zmiany prawomocnego postanowienia, którym udzielono zabezpieczenia, gdy odpadnie lub zmieni się przyczyna zabezpieczenia”, co pozostaje w związku z tym, że:

„1. w dniu 14 listopada 2019 r. Sąd Najwyższy – Izba Dyscyplinarna wydał nieprawomocne postanowienie o odmowie odrzucenia pozwu K. Z. w sprawie zarejestrowanej pod sygn. I DSP 1/18, swoiście potwierdzając tym samym, że:

1. sprawa zarejestrowana pod tą sygnaturą powinna być merytorycznie rozpoznawana przez Sąd Najwyższy z zastosowaniem Kodeksu postępowania cywilnego,
2. zachowuje swoją aktualność wydane w dniu 20 grudnia 2019 r. postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia dla żądań dochodzonych tym pozwem (ewentualne odrzucenie pozwu skutkowałoby bowiem upadkiem zabezpieczenia udzielonego w sprawie objętej takim pozwem),

2. w dniu 19 lutego 2019 r. weszły w życie § 83a i 83b rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 marca 2018r. – Regulamin Sądu Najwyższego (Dz.U. z 2018 r., poz. 660), dodane w § 1 pkt 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 lutego 2019 r. zmieniającego rozporządzenie – Regulamin Sądu Najwyższego (Dz.U. z 2019 r., poz. 274), w których stanowi się, że:

„§83a 1. Prezes Sądu Najwyższego przydziela sprawy według kolejności ich wpływu do izby. Po przydzieleniu sprawy Prezes Sądu Najwyższego wydaje zarządzenie o wyznaczeniu składu orzekającego.

2. Sprawy przydzielane są sędziom według kolejności alfabetycznej nazwisk na liście, o której mowa w § 15 ust. 2 pkt 3a. Przydzielając sprawy Prezes Sądu Najwyższego nie może pominąć sędziego, któremu według kolejności alfabetycznej powinna zostać przydzielona sprawa.

3. Jeżeli posłużenie się kolejnością alfabetyczną mogłoby doprowadzić do przydzielenia sprawy:

1) sędziemu delegowanemu do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym, w sprawie w której Sąd Najwyższy orzeka w składzie 1 sędziego - sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym pomija się;

2) więcej niż 1 sędziemu delegowanemu do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym - sprawę przydziela się pierwszemu w kolejności sędziemu delegowanemu do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym, z pominięciem pozostałych.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 3, pominiętych sędziów delegowanych do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym uwzględnia się kolejno

przy przydzielaniu następnych spraw, przy czym przydzielając sprawę sędziemu Sądu Najwyższego rozpoczyna się od pierwszego sędziego Sądu Najwyższego, któremu nie przydzielono ostatnio przydzielanej sprawy”.

„§83b. 1. Przewodniczącym składu orzekającego jest najstarszy wiekiem sędzia Sądu Najwyższego wyznaczony do składu orzekającego, chyba że członkowie składu orzekającego będący sędziami wybiorą spośród siebie innego przewodniczącego, z uwzględnieniem § 89 ust. 2.

2. Przewodniczący składu orzekającego wyznacza sprawozdawcę spośród członków składu orzekającego będących sędziami, chyba że członkowie składu orzekającego będący sędziami wybiorą spośród siebie innego sprawozdawcę.

3. Wybór, o którym mowa w ust. 1 i 2, dokonywany jest:

1) jednogłośnie - w przypadku składu orzekającego, w którego skład wchodzi 2 sędziów;

2) większością głosów - w przypadku składu orzekającego, w którego skład wchodzi co najmniej 3 sędziów”.

„W ocenie pełnomocnika pozwanego, a zarazem obowiązane go z mocy ww. postanowienia SN z 20 grudnia 2019 r., wejście w życie z dniem 19 lutego 2019 r. cytowanych powyżej zmian w Regulaminie Sądu Najwyższego – niemających swoich odpowiedników we wcześniejszej regulacji prawnej – sprawiło, że:

- z dniem 19 lutego 2019 r. >odpadła< przyczyna udzielenia zabezpieczenia w zakresie objętym tą częścią ww. postanowienia z 20 grudnia 2019 r., w której pozwany, a obecnie także obowiązany, został zobligowany >do wyznaczania powoda K. Z. do składów orzekających (w tym jako sędziego sprawozdawcę) nie rzadziej niż sędziów Izby Cywilnej, którzy objęli stanowiska przed dniem 10 października 2018 r., w sprawach, w których rozprawy lub posiedzenia będą wyznaczane na terminy przypadające począwszy od stycznia 2019 r.<

- z dniem 19 lutego 2019 r. po stronie obowiązane go powstała uzasadniona wątpliwość, czy przy wyznaczaniu powoda – w osobie SSN K. Z. – do składów orzekających Sądu Najwyższego ma kierować się treścią cytowanej powyżej części postanowienia SN z 20 grudnia 2018 r., czy raczej, treścią Regulaminu Sądu Najwyższego, w sytuacji, gdy oczywiste jest, że nie jest możliwe jednoczesne

wykonywanie odmiennych w swej treści zobowiązań co do wykonania tożsamy – rodzajowo – czynności urzędowych,

- z założenia – nie powinna istnieć kolizja między przepisami regulującymi wyznaczenie sędziów Sądu Najwyższego wyznaczenie sędziów Sądu Najwyższego do składów orzekających, a zobowiązaniami wynikającymi z prawomocnego postanowienia Sądu Najwyższego wskazującego, w jaki sposób lub na jakich zasadach ma dochodzić do wyznaczania konkretnego sędziego Sądu Najwyższego do składów orzekających tego Sądu”.

Pismem z dnia 14 stycznia 2020 r. Sąd Najwyższy – Izba Dyscyplinarna zwrócił się do powoda K. Z., o zajęcie stanowiska, co do zasadności przedmiotowego wniosku, na piśmie, w terminie 14 dni o dnia doręczenia ów pisma wraz z odpisem ww. wniosku.

W związku z ww. pismem z Sądu Najwyższego – Izby Dyscyplinarnej, powód wyraził swoje stanowisko i zawarł je w swoim piśmie z dnia 31 stycznia 2020 r., wnosząc o:

„1) oddalenie wniosków strony pozwanej zawartych w ww. piśmie (wniosku z dnia 5 grudnia 2019 r. – uwaga Sądu)

2) zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, wskazanym we wniosku Powoda o wszczęcie egzekucji z 2 grudnia 2019 r., co do rozstrzygnięcia wątpliwości o zgodności art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz. U. poz. 2507), w zakresie, w jakim przepis ten przewiduje możliwość przywrócenia na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego po przejściu osoby je piastującej w stan spoczynku - z art. 183 ust. 3 w zw. z art. 180 ust. 4 Konstytucji RP”.

Uzasadniając swoje stanowisko i wnioski w nim zawarte, powód wskazał m.in., iż: „(...) związane z powyższymi wnioskami strony pozwanej pozostają bezprzedmiotowe. W ocenie strony powodowej zmierzają one wyłącznie do ubezskutecznienia rozpoznania niniejszej sprawy przez Sąd Najwyższy - Izbę Dyscyplinarną zgodnie z właściwością i jako takie powinny być ocenione jako niedopuszczalne nadużycie prawa procesowego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o uchylenie zabezpieczenia w części jest całkowicie niezasadny. Udzielone zabezpieczenie zapewnia powodowi możliwość orzekania jako pełnoprawnemu sędziemu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, poprzez nakazanie wyznaczania powoda do składów orzekających.

Przyczyna wydania zabezpieczenia nie odpadła. Nowe przepisy §83a Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 marca 2018 r. Regulamin Sądu Najwyższego (Dz.U.2018.660 ze zm; dalej: Regulamin SN), dotyczą przydzielenia spraw sprawozdawcom, nie zaś wyznaczania powoda do składów orzekających. Już ta okoliczność *per se* wyklucza możliwość uznania tożsamego z materią postępowania zabezpieczającego i znowelizowanym regulaminem. Dodatkowo należy wskazać, że *ratio legis* wydania postanowienia zabezpieczającego stanowiło wymuszenie stosowania przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej tych samych kryteriów przydziału spraw wszystkim sędziom. Już w chwili wydawania postanowienia byłoby ono zbędne, gdyby Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Cywilnej stosował się do przyjętego w Sądzie Najwyższym zwyczaju równego (sprawiedliwego) przydziału spraw.

W dalszym ciągu istnieje jednak obawa, że uprawnienie powoda zarówno do orzekania jak i do przydzielania mu spraw będą kwestionowane wbrew przepisowi § 83a Regulaminu SN stanowiącego, że zarządzenie o wyznaczeniu składu orzekającego wydawane jest bowiem przecież w dalszym ciągu (§ 83a ust. 1 zd. 2) przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej. Jego dotychczasowe działania nie dają natomiast pewności traktowania powoda tak, jak innych sędziów wydziału.

Za takim stanowiskiem przemawia brzmienie uchwały 3 izb, której stosowanie zostało wstrzymane postanowieniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 stycznia 2020 r. sygn. Kpt 1/20.

Sąd Najwyższy nie podzielił stanowiska powoda – K. Z. co do potrzeby wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym wskazanym we wniosku powoda o wszczęcie egzekucji. Co do rozstrzygnięcia, niewątpliwie a zgodnie z art. 183 ust. 3 w zw. z art. 180 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przepis art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o

Sądzie Najwyższym (Dz.U.2018. poz. 2507) w zakresie w jakim przepis ten przewiduje możliwość przywrócenia na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego osoby uprzednio je piastującej, która przeszła w stan spoczynku. W ocenie Sądu Najwyższego rozpoznającego niniejszą sprawę wskazana przez powoda kwestia nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia w przedmiocie zabezpieczenia udzielonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. I DSP 1/18, a zatem brak jest legitymacji Sądu do wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego w trybie wskazanym w art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej o zbadanie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przez powoda przepisu.

Z tych też względów sąd orzekł jak w sentencji.